

В. П. Бодаєвський*

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ТА ПРЕДМЕТА СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 410 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Відповідно до ст. 17 Конституції України оборона нашої держави, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України (далі — ЗСУ). Здійснення цих завдань неможливе без відповідного матеріального забезпечення військ, яке організаційно включає в себе порядок придбання, використання, збереження та відчуження військового майна. Особливу роль у цих правовідносинах держава приділяє військовослужбовцям, а тому в ст. 410 Кримінального кодексу України (далі — КК України) встановлює їх кримінальну відповідальність за корисливі посягання на військове майно. Об'єкт та предмет відповідного злочину є обов'язковими ознаками, без їх точного встановлення неможливе законне притягнення до кримінальної відповідальності за вказаною статтею Особливої частини КК України.

Актуальність дослідження об'єкту та предмету злочину, передбаченого ст. 410 КК України, викликана також кількома причинами. По-перше, на сьогодні, на жаль, немає фундаментальних наукових досліджень вказаної проблеми. Безпосередньо на рівні коментарів до ст.ст. 401 та 410 КК України її розглядали такі вчені, як С. І. Дячук¹, В. І. Касинюк², М. Й. Коржанський³, В. А. Клименко⁴, М. І. Панов⁵, М. І. Хавронюк⁶, С. О. Харитонов⁷, О. А. Чуваков⁸ та ін. На рівні загальних питань для всіх військових злочинів або окремих складів у монографіях, підручниках та посібниках з кримінального права, наукових статтях, а також у коментарях до КК України, розглядалися окремі аспекти цієї проблеми Х. М. Ахметшиним, М. І. Бажановим, В. О. Бугаєвим, М. І. Карпенком, Д. І. Крупком, М. І. Мельником, В. О. Навроцьким, В. В. Сташисом, М. М. Сеньком, М. Я. Савицьким, Є. М. Самойловим, А. А. Тер-Акоповим, М. С. Туркотом, В. М. Чхиквадзе, О. М. Яковлевим та ін.

По-друге, ст. 410 КК України є новелою у вітчизняному кримінальному законодавстві. Практика її застосування як правоохоронними органами, так і судом не є досконалою. Пленумом та Військовою колегією Верховного Суду України узагальнення цієї практики ще не проводилося. Тому виникає багато питань при застосуванні норм, що досліджуються, та відмежуванні їх від інших складів злочинів. Вказане, у певній мірі, стосується і проблеми визначення об'єкту та предмету злочину, передбаченого ст. 410 КК України.

Метою статті є проведення аналізу родового та безпосереднього об'єкту, а також предмету складу злочину, передбаченого ст. 410 КК України.

М. І. Бажанов зазначав, що під об'єктом злочину розуміють суспільні відносини, на які посягає злочин, яким він спричиняє збитки та завдає шкоду, які захищаються нормами кримінального права⁹. В. Я. Тацій також вказує, що “об'єктом злочину є ті суспільні відносини, на які посягає злочин, завдаючи їм певної шкоди, і які поставлені

© Бодаєвський В. П., 2008

* аспірант Інституту права імені Володимира Сташиса Класичного приватного університету (м. Запоріжжя)

¹ Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб. та доп.) / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. — К.: Дакор, 2008. — С. 1327.

² Панов М. І., Касинюк В. І., Харитонов С. О. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (Військові злочини). — Х.: Харків юридичний, 2006. — С. 16; 74-75.

³ Коржанський М. Й. Науковий коментар Кримінального кодексу України. — К.: Атіка, Академія, Ельга — Н, 2001. — С. 596.

⁴ Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. — 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп. ред. С. С. Яценко. — К.: А.С.К., 2005. — С. 785.

⁵ Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш.; За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — Вид. третє, переробл. та доповн. — Х.: ТОВ “Одісей”, 2007. — С. 1098.

⁶ Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. — 5-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. — К.: Юридична думка, 2008. — С. 860.

⁷ Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш.; За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — Вид. третє, переробл. та доповн. — Х.: ТОВ “Одісей”, 2007. — С. 1098.

⁸ Уголовный кодекс Украины: Научно-практический комментарий / Отв. ред. Е. Л. Стрельцов. — Издание пятое. — Х.: ООО «Одиссей», 2008. — С. 788.

⁹ Бажанов М. И. Уголовное право Украины. Общая часть. — Днепропетровск: Пороги, 1992. — С. 31.

під охорону закону про кримінальну відповідальність¹⁰. Підтримував вказані точки зору щодо об'єкту злочину і М. Й. Коржанський, який вважав, що "об'єктом злочину є суспільні відносини, які охороняються законом від злочинних посягань"¹¹. У цьому випадку слід зазначити, що таку ж думку висловлюють Н. О. Гуторова, Б. О. Кириш, В. О. Навроцький, А. В. Савченко, Ю. Л. Шевцов та ін.¹²

Із змісту викладених думок щодо поняття об'єкта злочину, неважно дійти до висновку, що будь-який злочин посягає на певні охоронювані кримінальним законом суспільні відносини, а тому він є обов'язковим елементом кожного злочину.

Оскільки метою дослідження є аналіз родового та безпосереднього об'єкту складу злочину, передбаченого ст. 410 КК України, тому в ньому не розглядається дискусія стосовно визначення понять об'єкту злочину та його видів, в тому числі, щодо загального об'єкту цього злочину. З цих міркувань за основу взято трьохступеневу класифікацію об'єктів злочину, як це пропонував М. І. Бажанов:

- а) загальний;
- б) родовий (спеціальний, груповий);
- в) безпосередній (конкретний)¹³.

Загальним об'єктом злочину є всі суспільні відносини, що захищаються нормами кримінального права¹⁴. Зі змісту ст. 1 КК України випливає, що будь-який злочин, який передбачений КК України є суспільно небезпечним діянням (дією чи бездіяльністю), що спрямоване, перш за все, проти прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довілля, захисту конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства¹⁵. Ці положення повністю відносяться і до військових злочинів, складовими яких є діяння, передбачені ст. 410 КК України. Однак військові злочини, крім загального мають ще і свій родовий (спеціальний) об'єкт, що вказує на специфічні риси військових злочинів, який є характерним тільки для цієї групи злочинів¹⁶ та визначає їх місце в Особливій частині КК України.

Під родовим об'єктом злочину розуміють частину загального об'єкта. Загальний об'єкт складається з цілої низки родових. Таким чином, родовий об'єкт — це окрема група (комплекс) однорідних суспільних відносин, на які посягає, в принципі, однорідна група злочинів¹⁷.

З прийняттям Верховною Радою України 5 квітня 2001 р. нового КК України законодавчо було впроваджене і нове визначення родового об'єкта військових злочинів. Так, відповідно до ч. 1 ст. 401 КК України військовими злочинами визнаються передбачені Розділом XIX "Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)" КК України злочини проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними під час проходження ними навчальних (чи перевірних) або спеціальних зборів. Таким чином, родовим об'єктом для усіх військових злочинів КК України визначає встановлений законодавством порядок несення або проходження військової служби. Раніше, відповідно до ст. 231 КК України 1960 р., родовий об'єкт військових злочинів визначався як встановлений порядок несення військової служби.

У сучасній юридичній літературі щодо родового об'єкта військових злочинів існують різні думки. Так, наприклад, В. О. Бугаєв під родовим об'єктом військових злочинів розуміє "встановлений законодавством України порядок несення військової служби (військовий правопорядок), який являє собою сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі життя і діяльності військ та сил флоту"¹⁸. С. І. Дячук зазначає, що таким об'єктом є "... встановлений законодавством порядок несення та проходження військової служби, який є складовою частиною військового правопорядку в цілому"¹⁹. В

¹⁰ Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов.; За ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — К.-Х.: Юрінком Інтер — Право, 2001. — С. 90.

¹¹ Коржанський М. Й. Кримінальне право і законодавство України. Частина Загальна. Курс лекцій. — К.: Атіка, 2001. — С. 147.

¹² Словник термінів із Загальної частини кримінального права України / С. Ф. Денисов, О. В. Яцюк. — Запоріжжя: ЗЮІ ДДУВС, 2007. — С. 53.

¹³ Бажанов М. І. Указ. работа. — С. 31.

¹⁴ Там же. — С. 31.

¹⁵ Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. // ВВР. — 2001. — № 25-26. — Ст. 131.

¹⁶ Чхиквадзе В. М. Советское военно-уголовное право. Учебное пособие. — М.: Юрид. изд-во Министерства юстиции СССР, 1948. — С. 159.

¹⁷ Бажанов М. І. Указ. работа. — С. 31.

¹⁸ Бугаєв В. О. Військові злочини і покарання: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / ОНУОА. — Одеса, 2002. — С. 9-10.

¹⁹ Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб. та доп.) / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. — К.: Дакор, 2008. — С. 1290.

свою чергу В. І. Касинюк вказує, що родовим об'єктом військових злочинів можуть бути і "... спричинення або створення загрози спричинення шкоди інтересам військової безпеки держави"²⁰. М. Й. Коржанський, В. А. Клименко та М. І. Хавронюк вказують на те, що родовим об'єктом військових злочинів є "... встановлений законодавством порядок несення або проходження військової служби"²¹. Аналогічної думки підтримується і М. І. Карпенко, який вважає, що зазначеним об'єктом є "... відносини з охорони встановленого чинними законами та іншими нормативно-правовими актами України порядку несення або проходження військової служби"²². М. І. Панов та С. О. Харитонов стверджують, що родовим об'єктом військових злочинів є "... встановлений порядок несення військової служби, який становить собою сукупність суспільних відносин, які виникають у процесі проходження служби різними категоріями військовослужбовців, їх службовою і бойовою діяльністю й регламентованих нормами права, підзаконними нормативними актами, існуючими у військовому середовищі звичаями, правилами співжиття в армійських колективах"²³. М. М. Сенько під таким об'єктом розуміє "... суспільні відносини, які виникають із встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби"²⁴. М. С. Туркот також вказує, що родовим об'єктом військових злочинів є "... суспільні відносини, які виникають у зв'язку з регулюванням порядку проходження або (та) несення військової служби із забезпечення військової безпеки держави"²⁵. О. А. Чуваков зазначає, що об'єктом, який досліджується, є "... встановлений порядок несення військової служби"²⁶.

Аналізуючи вказані погляди щодо родового об'єкта військових злочинів, слід погодитися з позицією тих науковців, які ототожнюють порядок несення або проходження військової служби з військовим правопорядком. В цьому випадку необхідно підтримати твердження М. І. Хавронюка про те, що під військовим правопорядком слід розуміти сукупність таких, що виникають в процесі життя і бойової діяльності військ, суспільних відносин, закріплених у законах, військових статутах, положеннях про проходження служби різними категоріями військовослужбовців та інших актах законодавства. Оскільки, як він вказує, до складу цього правопорядку входять: порядок підлеглих та військової честі; порядок проходження військової служби; порядок експлуатації озброєння і військової техніки та користування військовим майном; порядок несення спеціальних служб; порядок зберігання військової таємниці; порядок здійснення своїх повноважень військовими особами ЗС та інших військових формувань; порядок виконання військового обов'язку в бою та в інших особливих умовах; порядок дотримання звичаїв та правил ведення війни²⁷. Вказане також підтверджується існуючим у юридичній літературі визначенням поняття правопорядку — це упорядкованість суспільних відносин між конкретними суб'єктами і з приводу конкретного об'єкта їх взаємовідносин, коли кожний з них використовує свої права, виконує юридичні обов'язки та дотримується юридичних заборон, здійснюючи відповідні дії або утримуючись від них²⁸.

Підводячи підсумок, можна зробити висновок, що родовим об'єктом військових злочинів, в тому числі і злочину, передбаченого ст. 410 КК України, є суспільні відносини, що виникають із встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби (військового правопорядку).

Безпосередній об'єкт — це частина родового об'єкта; це суспільні відносини, яким спричиняється шкода, завдаються збитки конкретним злочином. Інакше — це об'єкт

²⁰ Панов М. І., Касинюк В. І., Харитонов С. О. Вказ. праця. — С. 8.

²¹ Коржанський М. Й. Вказ. праця. — 656 с.; Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник [Ю. В. Александров, О. О. Дудоров, В. А. Клименко та ін.]. — Вид. 2-ге, переробл. та допов. / За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. — К.: Атіка, 2008. — С. 600; Військові злочини. Комент. законодавства / М. І. Хавронюк, С. І. Дячук, М. І. Мельник: Відп. ред.: М. Д. Дрига, В. І. Кравченко. — К.: А.С.К., 2003. — С. 80.

²² Карпенко М. І. Кримінальна відповідальність за порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглих (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) / За заг. ред. В. К. Матвійчука: Монографія. — К.: КНТ, 2006. — С. 67.

²³ Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш.; За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — Вид. третє, переробл. та доповн. — Х.: ТОВ "Одісей", 2007. — С. 1073.

²⁴ Сенько М. М. Кримінальна відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Ін-т держ. та права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2002. — С. 9.

²⁵ Туркот М. С. Кримінальна відповідальність за зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / НЮРА ім. Я. Мудрого. — Х., 2007. — С. 9.

²⁶ Уголовный кодекс Украины: Научно-практический комментарий / Отв. ред. Е. Л. Стрельцов. — Издание пятое. — Х.: ООО "Одиссей", 2008. — С. 767.

²⁷ Військові злочини. Комент. законодавства / М. І. Хавронюк, С. І. Дячук, М. І. Мельник: Відп. ред.: М. Д. Дрига, В. І. Кравченко. — К.: А.С.К., 2003. — С. 80.

²⁸ Словарь терминов по теории государства и права: Учебное пособие. Рук. авт. кол. Н. И. Панов. — Х.: Основа, 1997. — С. 118.

окремого конкретного злочину. Безпосередній об'єкт може бути основним і додатковим. Під основним безпосереднім об'єктом розуміють суспільні відносини, які є частиною родового об'єкта і саме йому, головним чином, злочинном спричиняється шкода. Тому саме цей основний безпосередній об'єкт як частина родового, визначає включення складу злочину в цей або інший розділ Особливої частини КК. Додатковий безпосередній об'єкт — це ті суспільні відносини, які зазнають шкоди сумісно, паралельно з основним об'єктом та визначають з останнім сутність злочину. Слід також зазначити, що додатковий об'єкт може бути як обов'язковим — який завжди існує, так і факультативним — який існує не завжди²⁹.

У наявних наукових публікаціях безпосередній об'єкт злочину (основний та додатковий), передбачений ст. 410 КК України, також визначається по-різному. Так, С. І. Дячук основним безпосереднім об'єктом цього злочину називає право власності на військове майно; а життя, здоров'я потерпілого, порядок виконання військовими службовими особами своїх повноважень та інші цінності у різних формах цього злочину, на його думку, є додатковим факультативним об'єктом³⁰. В. А. Клименко вказує, що «основним безпосереднім об'єктом цього злочину є встановлений законодавством порядок несення або проходження військової служби, пов'язаний із збереженням зброї, бойових припасів, вибухових чи інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна. Додатковим безпосереднім об'єктом — власність ЗСУ; при розбої та вимаганні, поєднаному з насильством (ч. 3 ст. 410), — здоров'я потерпілого; при викраденні (відчуженні) предметів, що належать до загально небезпечних, — громадська безпека, засобів пересування — безпека руху»³¹. М. І. Панов та С. О. Харитонов вважають, що «об'єктом цього злочину є право власності на військове майно»³². М. І. Хавронюк зазначає, що «основним безпосереднім об'єктом злочину є встановлений порядок здійснення права власності щодо військового майна. Додатковим обов'язковим або факультативним об'єктом у різних формах цього злочину можуть бути життя і здоров'я, воля, честь і гідність людини»³³. О. А. Чуваков стверджує, що об'єктом аналізованого злочину визнається встановлений порядок збереження військового майна, який зобов'язує військовослужбовців берегти зброю, боєприпаси, засоби пересування, бойову і спеціальну техніку та інше військове майно»³⁴.

На нашу думку, для правильного визначення безпосереднього об'єкту складу злочину, передбаченого ст. 410 КК України, необхідно враховувати всі позитивні позиції з цього питання. Враховуючи вищевказані погляди на проблему, яка досліджується, можна констатувати наступне:

а) основним безпосереднім об'єктом складу злочину, передбаченого ст. 410 КК України, є встановлений законодавством України порядок здійснення права власності щодо військового майна;

б) цей порядок є складовою військового правопорядку — встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби;

в) на нашу думку, основним безпосереднім об'єктом є суспільні відносини, що впливають з вказаного порядку здійснення права власності щодо військового майна;

г) додатковим обов'язковим або факультативним об'єктом у різних формах цього злочину можуть бути суспільні відносини, що стосуються: життя і здоров'я, волі, честі і гідності людини; громадської безпеки; порядку виконання військовими службовими особами своїх повноважень; безпеки руху.

Із безпосереднім об'єктом злочину тісно пов'язане поняття предмету злочину. Загальновизнаним є той факт, що винний впливає на предмет відносин і цими діями порушує або намагається порушити суспільні відносини, тобто завдає їм істотної шкоди. Предмет складу злочину — це речі матеріального світу, впливаючи на які особа посягає на блага, що належать суб'єктам суспільних відносин³⁵. За змістом диспозиції ч. 1 ст. 410

²⁹ Бажанов М. І. Указ. работа. — С. 32-33.

³⁰ Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб. та доп.) / За заг. ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. — К.: Дакор, 2008. — С. 1327.

³¹ Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. — 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп. ред. С. С. Яценко. — К.: А.С.К., 2005. — С. 625-626.

³² Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш.; За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — Вид. третє, переробл. та доповн. — Х.: ТОВ «Одісей», 2007. — С. 1098.

³³ Військові злочини. Комент. законодавства / М. І. Хавронюк, С. І. Дячук, М. І. Мельник: Відп. ред.: М. Д. Дрига, В. І. Кравченко. — К.: А.С.К., 2003. — С. 147.

³⁴ Уголовный кодекс Украины: Научно-практический комментарий / Отв. ред. Е. Л. Стрельцов. — Издание пятое. — Х.: ООО «Одиссей», 2008. — С. 788.

³⁵ Словник термінів із загальної частини кримінального права України / С. Ф. Денисов, О. В. Яцюк. — Запоріжжя: ЗЮІ ДДУВС, 2007. — С. 72.

КК України предметом цього злочину є: зброя, бойові припаси, вибухові або інші бойові речовини, засоби пересування, військова та спеціальна техніка, інше військове майно. Іншими словами, предметом цього злочину є військове майно. Відповідно до ст. 1 Закону України “Про правовий режим майна у ЗСУ” від 21 вересня 1999 р.: “... До військового майна належать будинки, споруди, передавальні пристрої, всі види озброєння, бойова та інша техніка, боєприпаси, паливно-мастильні матеріали, продовольство, технічне, аеродромне, шкіперське, речове, культурно-просвітницьке, медичне, ветеринарне, побутове,хідмічне, інженерне майно, майно зв'язку тощо”³⁶. Ч. 2 п. 2 Положення про матеріальну відповідальність військовослужбовців за шкоду, заподіяну державі, яке затверджено Постановою Верховної Ради України від 23 червня 1995 р. № 243, до військового майна відносить ще і кошти. Крім того, предметом шахрайства і вимагання, передбачених ст. 410 КК України, є право на військове майно та будь-які дії майнового характеру³⁷.

Згідно з ст.ст. 1 та 3 Закону України “Про правовий режим майна у ЗСУ” “Військове майно — це державне майно, закріплене за військовими частинами, закладами, установами та організаціями ЗСУ. Військове майно закріплюється за військовими частинами ЗСУ на праві оперативного управління ... З моменту надходження майна до ЗСУ і закріплення його за військовою частиною ЗСУ воно набуває статусу військового майна. Військові частини використовують закріплене за ними військове майно лише за його цільовим та функціональним призначенням. Порядок обліку, інвентаризації, зберігання, списання, використання та передачі військового майна визначається КМУ”³⁸.

В цьому випадку, слід вказати, що предмет, також як і об'єкт цього злочину, безпосередньо впливає на кваліфікацію останнього. Якщо військовослужбовець посягає на інше майно (не військове) або помиляється в предметі злочину, то його дії слід кваліфікувати за іншими статтями КК України, наприклад, за ст.ст. 185-191, 234, 262, 297, 308, 312, 313, 357, 362 КК України.

Проведений аналіз предмета злочину, передбаченого ст. 410 КК України, дозволяє автору цього дослідження констатувати, що ідея перелічення у диспозиції ч. 1 ст. 410 КК України окремих видів військового майна та зазначення поняття “інше військове майно” не є вдалою. Це робить диспозицію статті, що досліджується, дуже громіздкою, а крім того, вносить деяку невизначеність у поняття предмета цього злочину (одні види військового майна безпосередньо вказані в диспозиції ч. 1 ст. 410 КК України, зрозуміло, що цей перелік не є вичерпним, а інші — ні). Враховуючи зазначене, пропонується в ч. 1 ст. 410 КК України замість переліку майна та поняття “інше військове майно” вказати словосполучення “військове майно”.

Таким чином, безпосереднім основним об'єктом складу злочину, передбаченого ст. 410 КК України, є суспільні відносини, що впливають із порядку здійснення права власності на військове майно, який є складовою частиною військового правопорядку, встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби. А додатковим безпосереднім об'єктом, який в різних формах цього злочину може бути як обов'язковим, так і факультативним, — є суспільні відносини, що стосуються: життя і здоров'я, волі, честі і гідності людини; громадської безпеки; порядку виконання військовими службовими особами своїх повноважень; безпеки руху. Предметом злочину, передбаченого ст. 410 КК України, є **військове майно**, тобто будь-які речі матеріального світу, наприклад: бойові припаси, зброя, вибухові або інші бойові речовини, засоби пересування, військова та спеціальна техніка, кошти та інше майно, з моменту набуття статусу **військового майна** — надходження майна до ЗСУ і закріплення його за військовою частиною ЗСУ. В іншому випадку таке майно може бути предметом інших (не військових) злочинів. Враховуючи, що військове майно є предметом цього злочину, пропонується в диспозиції ч. 1 ст. 410 КК України замінити слова “... зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна ...” на словосполучення “військове майно”.

Стаття рекомендована до друку кафедрою кримінального права Інституту права імені Володимира Сташиса Класичного приватного університету (протокол № 10 від 25 червня 2008 року)

³⁶ Законодавство України з питань військової сфери. Збірник законів та інших нормативно-правових актів / В. І. Кириленко, М. І. Карпенко, Ю. А. Поніматченко; За заг. ред. В. І. Кириленка. — К.: Азимут — Україна, 2003. — С. 773.

³⁷ Там само. — С. 903-904.

³⁸ Там само. — С. 773-774.